Floravaktarna i Skåne Rapporterar

Strandlummer i Skåne

Charlotte Wigermo & KjellArne Olsson

Fig. 1. Strrandlummer. Foto: Åke Svensson.

Att leta strandlummer *Lycopodiella inundata* är en trevlig sysselsättning på hösten innan snö och frost kommer. Under 2022 inventerade vi de 20 hitintills kända lokaler för strandlummer. Två lokaler besöktes inte då arten bedömdes vara helt utgången sedan länge.

I Skåne växer strandlummer mestadels i gamla grustag och vid magra, steniga sjöstränder. Den gynnas av markstörningar som skapas av växlande vattenstånd eller annan störning. De flesta lokaler återfinns i norra Skåne.

Strandlummer övervintrar med de gröna årsskotten som gradvis vissnar och dör under nästa sommar då ett nytt årsskott anläggs. Sporerna sprids vid torrt väder på hösten när de mogna sporangierna öppnar sig. Strandlummer är kalkskyende, ljuskrävande och mycket konkurrenssvag. De krypande skotten blir lätt övervuxna av annan vegetation, inklusive vitmossor. Arten är därför helt beroende av naken, fuktig, näringsfattig jord.

Strandlummer är en liten lummerart med upp till 1 dm långa, nedliggande skott. De sporangiebärande skotten är upprätta och omkring 5 cm höga. Bladen är barrlika, 4–6 mm långa, spetsiga och på de nedliggande skotten uppåtböjda.

Strandlummer förekommer i stort sett i hela landet, utom i de nordligaste fjälltrakterna. Den fanns tidigare på Gotland, i Härjedalen och i Jämtland. Kraftig minskning av arten har registrerats i bl.a. Skåne, Bohuslän, Östergötland, Närke och Uppland. Strandlummer förekommer i stora delar av Europa utom Medelhavsområdet.

Strandlummer är liksom alla lummerarter fridlysta i hela Sverige. Den är klassad som Nära hotad (NT) i den nationella rödlistan.

Fig. 1. Strandlummer. Foto: Åke Svensson.

Status vid föregående inventeringen

I Skånes Flora inventeringen 1989–2006 hittades strandlummer endast i 12 rutor (2,5 × 2,5 km), vilket var en kraftig minskning mot de närmare 100 lokaler som redovisades i förra Skånes Flora inventeringen 1938–1972.

Under 2017–2018 floraväktades strandlummer för första gången. Det fanns då 14 lokaler för arten, som var rapporterade från 1989 till 2018. Vid inventeringen återfanns strandlummer på 6 av de 14 lokalerna.

Nuvarande status i Skåne

Vid nuvarande inventering 2022 återfann vi strandlummer på samma lokaler som 2017–2018 dvs. på 6 lokaler. Även denna gång återfanns inte arten på de övriga 8 lokalerna.

Dessutom inrapporterades i landskapet strandlummer på 6 nya lokaler mellan 2020–2022, vilket var glädjande.

Kommunvis redovisning av fynden

Hässleholm kommun

1. *Hörja sn*; Angsholma täkt, M-Hlm-0069. Ganska liten förekomst som upptäcktes 2017 och där strandlummer växer i en fuktig del av täkten. Endast 12 skott i tre små bestånd hittades 2022 vilket är en minskning från 2 m².

2. *Vittsjö sn*; Gårdsjöns sydände, M-Hlm-0441, ca 20 skott inom en yta av 8 m² på sandig sjöstrand. Strandlummer är decimerad på lokalen och hårt trängd av främst pors.

3. *Västra Torup sn*; Stora Tockarp, 750 m VSV, M-Hlm-0442, stor fin förekomst med 420 skott spridd på runt 5 m² i ett f.d. stenbrott.

Nya förekomster

4. *Röke sn*; Röke kyrka, 1,4 km SSV, M-Hlm-0474, Två små separata bestånd på 5 dm².

5. *Hörja sn*; Aggarp 3410, 150 m V, M-Hlm-0477, endast 1 dm².

6. *Vittsjö sn*; Oretorp, 650 m SV, M-Hlm-0493, mindre bestånd på 11 skott i nästa helt igenväxt, blöt sand och grustäkt i barrskog.

7. *Vittsjö sn*; Kristens kvarn, Brunnshult, M-Hlm-0494, 300 skott är en uppskattning av ett genomsnitt av två skott/kvadratmeter på en förekomstyta uppstegade till ca 150 m². Strandlummer har troligen funnits många decennier på lokalen

8. *Vittsjö sn*; Lehultsvägen, V om, mitt för nr 23, M-Hlm-0495, 2 000 skott. Uppskattat antal, flera tusen skott totaldominerar växtplatsen.

Osby kommun

9. *Örkened sn*; Södra Havhult, 400 m söder, MOsb0201, fint bestånd på 4 m² men strandkanten växer igen.

10. *Örkened sn*; Södra Havhult, 650 m SO, M-Osb-0202, fint bestånd på 3 m² på igenväxande strandkant.

Ny förekomst

11. *Loshult sn*; Drivebro, M-Osb-0224, fint bestånd med runt 100 skott i kanten av äldre stenbrott.

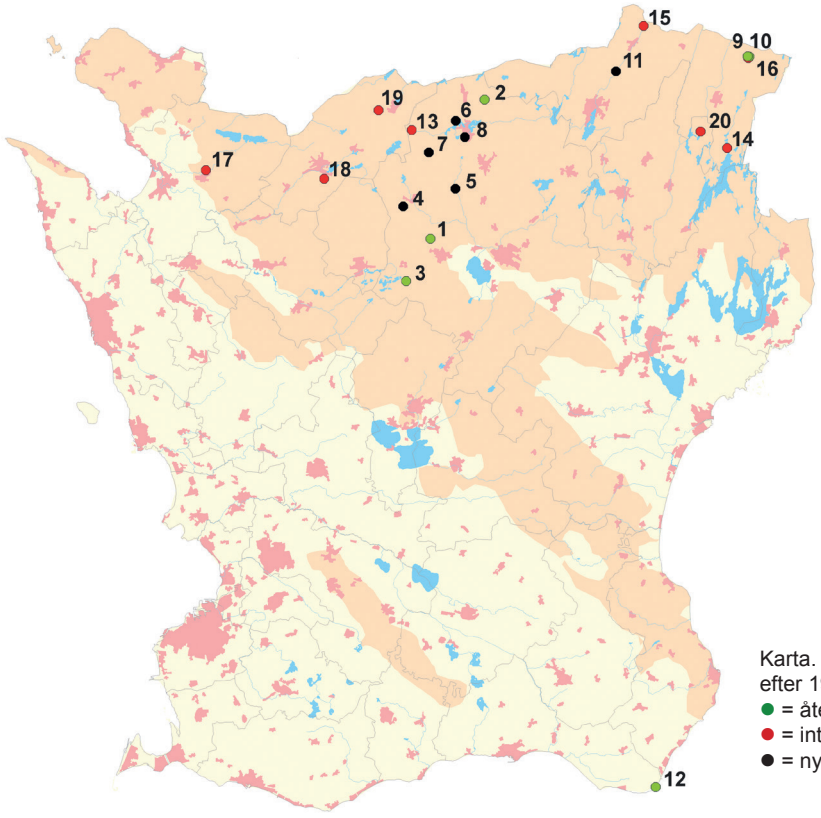
Ystad kommun

12. *Löderup sn*; Sandhammarens fyr, 450 m ONO, M-Ysd-0465, södra Skånes enda lokal. 17 dm² i små grupper utmed liten stig i dynsvacka. Växer tillsammans med mattlummer.

Lokalerna där vi inte återfann strandlummer

Hässleholm kommun

13. *Vittsjö sn*; Boalt 1:30, 550 m VNV, M-Hlm-0432. Nästa helt igenväxt, blöt sand och grustäkt i barrskog. Lokalen är nu alltför igenväxt för att kunna hysa strandlummer.

Karta. Strandlummer i Skåne efter 1989.
● = återfunnen 2022
● = inte återfunnen 2022
● = nya lokaler 2020–2022

Osby kommun

14. *Örkened sn*; Söndregård, 1,0 km SO, M-Osb-0198. Sågverk nerlagt och nu privat tomt.

15. *Loshult sn*; Loshult kyrka, 400 m öster, M-Osb-0199. Damm grävd 1992. 2018 hittades här endast mattlummer. Lokalen besökt fyra gånger under åren 2017–2022 men ingen strandlummer har hittats.

16. *Örkened sn*; Graveboda, 350 m ONO, M-Osb-0200, strandkant vid nerlagt stenbrott. Endast mattlummer hittades på lokalen.

Ängelholm kommun

17. *Munka-Ljungby sn*; Bergstugan, 200 m O, M-Äng-0167. Gammalt igenväxande grustag där biotopen fortfarande är möjlig men lokalen är besökt tre gånger under senaste åren utan att någon strandlummer har hittats.

Örkelljunga kommun

18. *Örkelljunga sn*; Ringbo gård, 1,1 km NNO, M-Ölj-0113. Igenväxt f.d. grustag.

19. *SkånesFagerhult* sn; Onsena, 500 m SSV. Svarta sjö, östra sidan, M-Ölj-0115. Igenvuxet strandkärr.

Östra Göinge kommun

20. *Glimåkra sn*; Vässlarpsstugan, 600 m VNV, M-Ögö-0118. Tämligen igenväxt i ett gammalt grustag.

Slutsats

Om inte de gamla grustagen eller strandkanterna har kvar öppna ytor försvinner strandlummern. Glädjande nog görs nya fyndplatser så ännu har vi kvar ungefär samma antal lokaler som under inventeringen för Skånes flora för tjugo år sedan.

Referenser

1. Tyler, T. m.fl. (red.), 2007. *Floran i Skåne. Arterna och dess utbredning*. Lund.
2. ArtDatabanken. (2019). Artfakta. SLU Artdatabanken.
3. Artportalen, SLU >www.artportalen.se<
4. SLU Artdatabanken 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*, SLU, Uppsala.